

**ORGANIZACIJA ZA POŠTOVANJE I
BRIGU O ŽIVOTINJAMA – ORCA**

**IZVEŠTAJ O RADU
ZA 2006. GODINU**

Beograd, januar 2007.

SADRŽAJ

Uvod

Unapređivanje pravne zaštite životinja

- Zlostavljanje životinja kvalifikovano kao krivično delo
- Srbija dobila prvi Nacrt zakona o dobrobiti životinja
- Ustav bez dobrobiti životinja

Obrazovanje i vaspitanje o dobrobiti životinja

- Uključivanje dobrobiti životinja u nastavni program
- Obrazovanje o dobrobiti životinja - rad sa decom

Rešavanje problema napuštenih životinja

- Strategija rešavanja problema pasa lotalica na teritoriji grada Beograda
- Inicijativa za izradu Nacionalne Strategije rešavanja problema napuštenih životinja

Akcije za pomoć ugroženim životinjama

- Spasavanje životinja nakon poplava u Beogradu
- Kontakt sa građanima i procesuiranje zlostavljanja životinja
- Protest zbog gostovanja cirkusa "Korona" u Beogradu

Konvencija CITES

- Istraživanje o sprovođenju konvencije CITES u Republici Srbiji 2002-2006
- Uključivanje u akciju za pomoć tigrovima u Crnoj Gori

Zaštita oglednih životinja

Aktivnosti na umrežavanju nevladinih organizacija

- Saradnja sa udruženjima za zaštitu životinja
- Saradnja sa udruženjem VIDAP

2006 - GODINA POMAKA

Godina 2006. bila je godina značajnih pomaka za zaštitu životinja u Srbiji i otvorila je nove perspektive za naš rad. Pomaci su načinjeni u oblastima: unapređivanja pravne zaštite životinja, obrazovanja o dobrobiti životinja, izgradnje sistema kontrole i smanjenja populacije napuštenih životinja, kao i umrežavanja udruženja za zaštitu životinja.

Oblast unapređivanja pravne zaštite životinja obeležena je stupanjem na snagu novog Krivičnog zakonika Republike Srbije u kojem je zlostavljanje životinja prvi put u istoriji naše zemlje označeno kao krivično delo, kao i završetkom javne rasprave o Nacrtu Zakona o dobrobiti životinja u čiju su izradu aktivno uključena i udruženja za zaštitu životinja. Nažalost, ove godine propuštena je prilika da se zaštita životinja unese u najviši pravni akt, odnosno Ustav Republike Srbije.

Inicijativa da se vaspitanje i obrazovanje o dobrobiti životinja uključi u nastavni program u Republici Srbiji naišla je na široku podršku nadležnih državnih organa, Grada Beograda, strukovnih udruženja i udruženja za zaštitu životinja. ORCA je u toku ove godine izvršila sve neophodne pripreme kako bi pomogla nadležnim organima, vaspitačima i nastavnicima da ovu značajnu oblast uključe u nastavni program.

Problem napuštenih životinja u Beogradu počeo je da se rešava na human i efikasan način kroz usvajanje i sprovođenje Strategije rešavanja problema pasa lualica na teritoriji grada Beograda. Strategija je podstakla druge gradove i opštine u Srbiji da započnu sa uspostavljanjem mehanizama za kontrolu i smanjenje populacije napuštenih životinja, po preporukama WHO i WSPA.

Umrežavanje udruženja za zaštitu životinja, odnosno njihovo koordinisano i zajedničko delovanje obeležilo je ovo godinu. Intenzivirana je saradnja sa udruženjima iz cele Srbije, a naročito iz Beograda kroz rad Beogradske koalicije za zaštitu životinja. Saradnja udruženja koja su činila Koaliciju unapređena je osnivanjem Beogradskog saveza za zaštitu životinja - prvog te vrste u našoj zemlji.

Kada je u pitanju zaštita oglednih životinja, evidentno je povećanje interesovanja visokoškolskih i naučnih organizacija, odnosno stručne javnosti za unapređivanje ove oblasti. Zabeležen je trend povećanja broja etičkih komiteta, ali i značajni problemi u radu ovih tela.

Ove godine naša organizacija je intenzivirala saradnju u okviru međunarodnih mreža – SSN i CEEWEB – koje se bave nadzorom i unapređivanjem Konvencije o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje faune i flore – CITES. U okviru CEEWEB ove godine smo učestvovali u istraživanju sprovođenja CITES u sedam zemalja regiona Centralne i Istočne Evrope.

Rad u 2006. godini bio je obeležen i aktivnostima koje su usmerene na neposrednu pomoć životinjama kroz akcije spasavanja poplavom ugroženih životinja, udomljavanja, procesuiranje slučajeva zlostavljanja životinja i druge slične aktivnosti.

Organizacija za poštovanje i brigu o životinjama

Na kraju, ova godina je otvorila i nove perspektive za naš rad i jačanje organizacije. Grad Beograd je prepoznao značaj informisanja i edukacije javnosti za trajno rešavanje problema u vezi sa životinjama u urbanoj sredini. Odlučeno je da se izdvoje sredstva za osnivanje Info centra za zaštitu životinja, koji će voditi naša organizacija. Ciljevi Info centra će biti da, u saradnji sa Gradskom upravom, nevladinim organizacijama i građanima:

- promoviše dobrobit životinja, odgovorno vlasništvo i društvenu odgovornost;
- obezbedi podršku građanima u situacijama koje su na direktan ili indirektan način povezane sa životinjama;
- prati stanje u oblasti držanja i zaštite životinja u vezi sa problemom pasa i mačaka lualica na teritoriji grada Beograda.

Optimističke perspektive zaštite životinja u Srbiji potrebno je snažno i istrajno jačati u narednim godinama, a posebno u 2007 – godini koja je po mnogome prelomna za našu zemlju.

Elvir Burazerović
Predsednik ORCA

Beograd, 31. januar 2007. godine

UNAPREĐIVANJE PRAVNE ZAŠTITE ŽIVOTINJA

Zlostavljanje životinja kvalifikovano kao krivično delo

Od prvog januara 2006. godine zlostavljanje životinja je po prvi put u istoriji naše zemlje kvalifikovano kao krivično delo. Novi Krivični zakonik ("Sl. gl. RS" br. 85/05), u članu 269. propisuje novčanu kaznu ili kaznu zatvora za onoga "ko kršeći propise ubije, povredi ili muči životinju".

Zlostavljanje životinja je do sada tretirano kao mali prekršaj. Postojeće, ionako niske kazne od 500 do 1000 dinara retko su izricane. Pored toga, društvo pokazuje visoku toleranciju kada je u pitanju ovakav odnos prema životinjama, što dovodi do čestih slučajeva teških oblika zlostavljanja životinja, kao što su sakaćenja, oslepljivanja, kamenovanja, spaljivanja i druge svirepe metode.

Novi Krivični zakonik daje znatno veće mogućnosti da se zlostavljanje životinja u Srbiji kažnjava. Međutim, iako smo podneli nekoliko krivičnih prijava, što je u izvesnom broju slučajeva rezultiralo pokretanjem istražnih radnji, u toku 2006. godine još nije izrečena nijedna kazna.

Kako bi se ova materija sveobuhvatno definisala, u skladu sa Prvom Rezolucijom o zaštiti životinja u SCG, a u cilju efikasnije borbe protiv nasilja i drugih negativnih pojava u društvu, neophodno je:

1. da se kao krivična dela kvalifikuju još i napuštanje životinja, kao jedan od glavnih razloga za nastanak lualica, kao i borbe između životinja ili između životinja i ljudi (njihovo organizovanje i održavanje, klađenje, držanje, odnosno reprodukcija, obuka i prodaja ovih životinja, kao i prisustvo borbama);
2. povećati sankcije, naročito kada je u pitanju svirepo i namerno zlostavljanje životinja, nezakonit lov i ribolov;
3. osmisлити i uspostaviti funkcionalan sistem za efikasnije reagovanje u slučajevima kršenja Krivičnog zakonika.

Bez obzira na ovo, činjenica da je Narodna Skupština Republike Srbije označila zlostavljanje životinja kao socijalno neprihvatljivo ponašanje i kvalifikovala ga krivičnim delom, predstavlja značajan korak napred u ovoj oblasti.

Srbija dobila prvi Nacrt zakona o dobrobiti životinja

Inicijativa za izradu Zakona o zaštiti životinja pokrenuta je još u maju 2001. godine izradom radne verzije Nacrta zakona o zaštiti životinja od strane ORCA. Kao rezultat intenzivne lobi kampanje koja je u ovoj godini podržana i od strane RSPCA (Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals), ORCA je uzela aktivno učešće u radu Radne grupe Uprave za veterinu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije, odnosno u izradi Nacrta zakona o dobrobiti životinja. Radna grupa je izradila kvalitetan Nacrt zakona koji u potpunosti odgovara potrebama zaštite životinja u našoj zemlji.

Donošenje ovog zakona će garantovati obezbeđivanje uslova za kvalitetan život životinjama čiji opstanak neposredno zavisi od brige čoveka: domaće životinje,

Organizacija za poštovanje i brigu o životinjama

divlje životinje u zatočeništvu, ogleadne životinje, kao i kućni ljubimci. Ovim zakonom je između ostalog zabranjeno korišćenje životinja za borbe, cirkuske predstave, zabranjene su trke pasa, korišćenje životinja u lovu, osim lovačkih pasa. Predviđeno je i zatvaranje farmi krznašica u petogodišnjem periodu i dr.

Nacrt zakona je prošao javnu raspravu, ali je dalji proces usvajanja zakona obustavljen, zbog raspisivanja parlamentarnih izbora u Srbiji. Nadamo se da će se proces njegovog usvajanja nastaviti nakon izbora i da će se ovaj zakon usvojiti u toku 2007. godine.

Ustav bez dobrobiti životinja

Dana 8. novembra 2006. godine poslanici Narodne Skupštine jednoglasno su usvojili novi Ustav Republike Srbije. Nažalost, u ovom Ustavu odredba da "Životinje imaju pravo na život u skladu sa svojom vrstom i zakonom", nije našla svoje mesto, iako je tu inicijativu, pored brojnih udruženja za zaštitu životinja, podržalo i više desetina hiljada građana svojim potpisima.

ORCA će nastaviti da insistira na realizaciji ove inicijative, približavajući značaj unapređivanja pravne zaštite životinja političarima i celokupnoj javnosti. Verujemo da je uključivanje ove odredbe u Ustav važan činilac koji treba uzeti u obzir kada se govori o približavanju Srbije evropskim standardima.

OBRAZOVANJE I VASPITANJE O DOBROBITI ŽIVOTINJA

Uključivanje dobrobiti životinja u nastavni program

U okviru projekta "Obrazovanje o dobrobiti životinja u Srbiji", koji je podržan od strane RSPCA, u toku ove godine pojačane su aktivnosti u pravcu uključivanja obrazovanja i vaspitanja o dobrobiti životinja u nastavni program u našoj zemlji.

Ovo je značajno, jer obrazovni programi u osnovnim i srednjim školama u našoj zemlji ne posvećuju odgovarajuću pažnju temama vezanim za dobrobit životinja, odnosno zaštitu životinja kao jedinki. Vaspitavanju učenika da poštuju životinje i da se odgovorno odnose prema njima mnogo više doprinose samoinicijativni naponi pojedinih nastavnika nego što se tom cilju sistematski teži u toku obrazovnog procesa.

Kako bismo doprineli da naša deca, kroz usvajanje pozitivnih vrednosti u detinjstvu, izrastu u humane, pravične i saosećajne ljude, odnosno aktivne i odgovorne građane, korisno je u nastavni program uključiti i obrazovanje i vaspitanje o dobrobiti životinja.

U cilju ostvarivanja ove inicijative ORCA je u proteklom periodu sprovela sledeće aktivnosti:

- analiza postojećeg nastavnog plana i programa Republike Srbije i relevantnih udžbenika s ciljem utvrđivanja mogućnosti za uključivanje sadržaja o dobrobiti životinja;

Organizacija za poštovanje i brigu o životinjama

- sprovođenje ankete za sve učesnike predškolskog i osnovnoškolskog sistema – vaspitači, učitelji, nastavnici, roditelji i učenici - s ciljem utvrđivanja stavova o dobrobiti životinja i uključivanju ovih sadržaja u nastavni program. Anketa je sprovedena u saradnji sa Sekretarijatom za obrazovanje i Sekretarijatom za socijalnu i dečju zaštitu Grada Beograda na blizu 2000 učesnika prosvetnog sistema i čini suštinu sprovođenja strategije za razvoj i primenu sadržaja o dobrobiti životinja u prosvetnoj teoriji i praksi Republike Srbije, ali i za osmišljavanje drugih projekata planiranih za ovu i druge oblasti;
- izrada programa za profesionalno usavršavanje nastavnika: "Dobrobit životinja i mi", koji je podržan je od strane Grada Beograda - Sekretarijata za obrazovanje i Sekretarijata za zaštitu životne sredine, Saveza učitelja Srbije i Društva pedagoga Srbije.

Inicijativu da se u nastavni program uključi dobrobit životinja podržali su takođe i Komisija za sprovođenje Strategije rešavanja problema pasa lotalica na teritoriji grada Beograda, kao i Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije.

Obrazovanje o dobrobiti životinja – rad sa decom

U toku 2006. godine sprovedeno je 23 radionice za decu u osnovnim školama, kao i 17 radionica u predškolskim ustanovama. Radionicama su obuhvaćena deca predškolskog uzrasta, kao i učenici III, IV, V i VI razreda osnovne škole.

Teme radionica bile su: "Potrebe kućnih ljubimaca", "Posvećivanje vremena kućnim ljubimcima", "Briga o staništu", "Oprema za kućne ljubimce", "Mali psi, velika postignuća", "Naslovne vesti", "Literarni sastav o napuštenom kućnom ljubimcu", "Analiza sadržaja knjige Ničija kuca od Patriše Anđelković", "Zloupotreba životinja kao oblik turističke ponude Evrope" i za manifestaciju "Dečiji filmski festival" radionica "Slobodna divljina?".

Učenike smo uključili u procenu atraktivnosti knjige "Njegovo veličanstvo kućni ljubimac" od Tamare Džamonje Ilić i Eleonore Vlahović i dali smo im zadatak da procene školski uzrast kome ona najviše odgovara.

Jedan učenik V razreda OŠ "Ruđer Bošković" osmislio je slogan kojim se upozoravaju turisti da ne podržavaju zloupotrebu životinja u turističke svrhe: "Od dva ubijena medveda možete dobiti samo dve kože, a od dva slobodna nastaje još jedan!". Ovaj slogan reprezentuje svesnost naše dece o postojanju ovog problema i dozvoljava da nazremo "mladi aktivizam" u veoma bliskoj budućnosti.

Evaluacija sprovođenja sadržaja o dobrobiti životinja iz perspektive dece pokazala je veliku prijemčivost, zainteresovanost i čak ushićenost osnovnoškolskog uzrasta za ovu oblast. Voditelji su zadovoljni reakcijama učenika, ali ističu važnost sistematskog i postepenog uvođenja učenika u ovu oblast, jer bi takvom metodologijom rada mogli obezbediti veći kvalitet znanja i njegovu primenljivost u praksi.

Izložba likovnih i literarnih radova "Kako bih zaštitio/la životinje"

U zgradi Starog dvora, 14. februara 2006. godine organizovali smo svečano otvaranje izložbe dečjih likovnih i literarnih radova pristiglih na konkurs "Kako bih zaštitio/la životinje?".

Domaćini izložbe bile su vile i vilenjaci, a gosti deca iz OŠ "Stevan Sinđelić" sa Konjarnika i deca iz vrtića "Slavujak". Petnaestoro dece iz OŠ "Stevan Sinđelić" prikazali su javni čas koji su organizovali za svoje roditelje i drugare iz škole. Bili su inspirisani knjigom "Čuvari prirode" i lekcijom "Nisam lualica, ja sam napušten". Deca su nam ispričala priču koja govori o tome kako su dva psića dobila svoja smešna imena - Buć i Pljuć! Nakon ove predstave, nastupila su dečica iz vrtića "Slavujak", koji su nam ispričali dve lepe priče o Dživdžilendu (gradu vrabaca) i o njihovom psu Kikiju.

Literne radove ocenjivale su dečje književnice Slađana Ristić i Gordana Maletić. Bile su toliko zadovoljne radovima da su dodelile po dve prve, dve druge i dve treće nagrade, a pored toga i nekoliko pohvala. Neke od radova pročitala je naša glumica Milica Milša.

Na kraju su dodeljene nagrade za najbolje radove. Učenici osnovnih škola u Srbiji bili su veoma kreativni, maštoviti, originalni i kroz svoje radove sugerisali su nove, originalne načine kako možemo zaštititi životinje u našem okruženju i učiniti ovaj svet humanijim i srećnijim mestom za život svih nas.

REŠAVANJE PROBLEMA NAPUŠTENIH ŽIVOTINJA

Strategija rešavanja problema pasa lualica na teritoriji grada Beograda

Značajna aktivnost u toku 2006. godine je učešće naše organizacije u izradi i sprovođenju Strategije rešavanja problema pasa lualica na teritoriji grada Beograda.

Poznato je da je problem napuštenih životinja u Beogradu identifikovan kao jedan od osnovnih problema lokalne zajednice. Bitan korak ka humanom i efikasnom rešavanju problema u vezi sa napuštenim životinjama predstavlja donošenje pomenute Strategije od strane gradonačelnika Beograda, 28. marta 2006. godine. Strategija je izrađena u skladu sa preporukama Prve Rezolucije o zaštiti životinja u Srbiji i Crnoj Gori i njen cilj je da trajno, na human i efikasan način reši zdravstvene, higijenske, ekološke i socijalne probleme u vezi sa postojanjem napuštenih životinja na ulici. Zbog toga je ona usmerena u četiri osnovna pravca:

1. *Zakonska regulativa* – podržani su naponi udruženja za zaštitu životinja i pokrenuta je inicijativa za usvajanje Zakona o zaštiti životinja;
2. *Obeležavanje i registracija pasa* - odlučeno je da se izdvoje sredstva kojima bi se pomoglo vlasnicima da ispune svoju zakonsku obavezu koja se odnosi na obeležavanje i registraciju njihovih pasa;
3. *Masovna sterilizacija, vakcinacija i obeležavanje pasa lualica* i njihovo vraćanje na prvobitna staništa i udomljavanje;

4. Informisanje i edukacija na svim nivoima - šira javnost kroz medijsku kampanju, vlasnici životinja, deca i omladina i dr.

Prihvaćene su i stimulatívne mere za usvajanje napuštenih životinja: besplatna sterilizacija, obeležavanje mikročipom i oslobađanje od plaćanja vakcinacije protiv besnila u naredne tri godine.

Sprovođenje Strategije započeto je u septembru 2006. godine, rekonstrukcijom objekata sabirnog centra za pse lutilice u Ovči. U toku poslednja četiri meseca 2006. godine uspešno su realizovane sve planirane aktivnosti - sterilisano je, vakcinisano protiv besnila i obeleženo mikročipom 1021 pas lutilica; obeleženo je mikročipovima 3156 pasa poznatih vlasnika i udomljeno preko 100 napuštenih životinja. U narednoj godini potrebno je insistirati na sistematskom sprovođenju CNR programa, kroz nabavku većeg broja vozila i humane opreme za hvatanja životinja, kao i nastavak obuke radnika gradskog prihvatilišta za napuštene životinje. Pored toga, neophodno je pružiti podršku za rad postojećim i raditi na otvaranju većeg broja prihvatilišta za napuštene životinje, kako bi se povećali kapaciteti za njihov smeštaj i sterilizaciju.

Obuka radnika gradskog prihvatilišta. Imajući u vidu važnost službe za hvatanje i zbijavanje napuštenih životinja za sprovođenje Strategije, pokrenute su aktivnosti u vezi sa obukom radnika koji rade u gradskom prihvatilištu za napuštene životinje u Ovči. Radnici su prošli teorijsku i praktičnu obuku. Teorijsku obuku na temu "Pravila i organizacija rada u prihvatilištima za pse i mačke bez vlasnika" sprovedla je prof. dr Marijana Vućinić, a praktični deo obuke g. Brajan Folkner (*Brian Faulkner*), angažovan od strane WSPA (World Society for the Protection of Animals) kao konsultant sa internacionalnim iskustvom kada su u pitanju treninzi u oblasti hvatanja i postupanja sa napuštenim životinjama. Obuka je sprovedena u periodu od 11. do 15. decembra 2006. godine.

Obuka o humanom hvatanju i postupanju sa napuštenim životinjama, koju je sproveo g. Folkner, odnosila se na teorijska predavanja, kao i praktičan trening o radu prihvatilišta za životinje, hvatanju i transportu životinja. Radnici gradskog prihvatilišta bili su podeljeni u tri tima od po tri člana, a svaki tim je imao prilike da polovinu dana provede sa g. Folknerom i uz konsultaciju sa njim i njegovu stručnu pomoć osmisli plan hvatanja određenih grupacija pasa, kao i da nauči da rukuje sa osnovnom opremom za humano hvatanje napuštenih životinja. Pored ovoga organizovana je i poseta gradskom prihvatilištu za napuštene životinje u Ovči, radi obuke radnika u vezi sa istovarom i postupanjem sa životinjama u prihvatilištu.

Specijalna emisija o životinjama osmišljena je radi pomocije aktivnosti u vezi sa realizacijom Strategije. Emisija će trajati 15 minuta i emitovaće se svake nedelje uz jednu ili dve reprize na TV Studio B. U sklopu realizacije ove emisije izrađeni su spotovi za udomljavanje napuštenih životinja, čije je emitovanje započelo krajem 2006. godine.

Inicijativa za izradu Nacionalne Strategije rešavanja problema napuštenih životinja

Kako bi i drugi gradovi i opštine u Srbiji prihvatili principe Strategije rešavanja problema pasa lugalica na teritoriji grada Beograda, naši aktivisti i saradnici obišli su 13 opština u Srbiji, promovišući koncept humane i efikasne kontrole populacije napuštenih životinja. Pored toga uspostavljena je i saradnja sa Stalnom konferencijom gradova i opština – SKGO, preko koje su svi gradovi i opštine u Srbiji dobili "Priručnik za rešavanje problema pasa i mačaka lugalica". Priručnik je izrađen zahvaljujući pomoći RSPCA. Trenutno nastojimo da u saradnji sa gradovima i opštinama u Srbiji zajednički izradimo Nacionalnu Strategiju rešavanja problema napuštenih životinja u Republici Srbiji.

AKCIJE ZA POMOĆ UGROŽENIM ŽIVOTINJAMA

Spasavanje životinja nakon poplava u Srbiji

U proleće 2006. godine Srbiju su zadesile velike poplave. Nivo dve beogradske reke – Dunava i Save toliko se povećao da je poplavio priobalne delove glavnog grada. Zahvaljujući dobro organizovanim operacijama odbrane od poplava nije bilo ljudskih žrtava, a materijalna šteta svedena je na minimum. Ipak mnoge životinje na obalama ovih reka bile su životno ugrožene. Pošto je u pitanju gradska sredina, najviše su bili ugroženi psi i mačke koje su njihovi vlasnici napustili zbog poplava.

Nažalost, ORCA nije pripremljena za reakciju u ovakvim situacijama, jer one zahtevaju obučene ljude i opremu koja nam nažalost nedostaje. Ipak, zahvaljujući WSPA mogli smo da spasemo 72 životinje, koje smo zatekli na obalama reka nakon što se voda povukla. Odrasle životinje (44 psa i 14 mačaka) su sterilisane, vakcinisane, dehelmintisane i vraćene na prvobitno stanište ili udomljene. Pored toga udomljeno je 11 štenaca i 3 mačeta, koji su pre udomljavanja bili dehelmintisani, vakcinisani i revakcinisani. Jedna od njih – mače po imenu Viktor pronađen je u veoma lošem stanju. Zbog nehigijenskih uslova imao je infekciju oka, koje je nakon lečenja ipak izgubio. Bez obzira na to, ova maca je poput svih ostalih uspešno udomljena.

Kontakt sa građanima i procesuiranje zlostavljanja životinja

Kontakt sa građanima ORCA ostvaruje putem telefona, elektronske pošte i prilikom poseta građana Savetovaništu za zaštitu životinja. Kroz ta tri oblika komunikacije ostvaren je kontakt sa 2074 gradjana u vidu davanja različitih informacija, saveta za postupanje u pravnim i situacijama nege i brige o životinjama.

Kao i u toku prethodnih godina, nastavili smo da primamo prijave građana koje se odnose na zlostavljanje životinja kako bismo mogli da u saradnji sa nadležnim državnim organima sprečimo zlostavljanje i pomognemo životinjama. Prikupljeno je preko 50 prijava zlostavljanja, od kojih je 18 prijavljeno nadležnim organima. Neke od najznačajnijih prijava ćemo pomenuti u ovom izveštaju:

Prvo oduzimanje životinja od vlasnika zbog zlostavljanja. U zajedničkoj akciji Grada Beograda, Veterinarske stanice "Beograd" i ORCA, prvi put su od vlasnika oduzete životinje zbog zlostavljanja.

Meda i Lajka, po rečima vlasnika, dobijeni su na poklon i njihov jedini zadatak bio je da čuvaju auto-otpad. Uslovi u kojima smo ih pronašli bili su u najmanju ruku nepodnošljivi: bez hrane i sveže vode, skloništa ili kućice, na lancu kraćem od jednog metra. Medino fizičko stanje bilo je veoma loše, zadnje noge su mu bile zakrčljale usled neadekvatne ishrane i nedostatka kretanja u malom ograđenom prostoru. Dlaka mu je bila neodržavana, lošeg kvaliteta, ućebana i prekrivena slojem izmeta. Lajka je bila u nešto boljem stanju, ali kao i mužjak, bila je sitnija nego što standard ove rase propisuje, prljava, zapuštene ućebane dlake i neprijatnog mirisa. Tlo je bilo prekriveno slojem izmeta, urina i splepljenih dlaka.

Smatrajući da ovakva situacija zahteva što brže razrešenje u korist pasa, potrudili smo se da im pronađemo trajan novi dom u kome će neko o njima brinuti. Sledeći korak bila je prijava inspekciji. Inspekcija za zaštitu životne sredine Grada Beograda je u veoma kratkom roku postupila po prijavi. Kada su naši volonteri došli da preuzmu pse, šarplaninci su bez ikakvog protesta prihvatili povodac, što inače nije svojstveno ovoj rasi, pokazujući veliku zainteresovanost da izađu iz svojih ograđenih boksova.

Nakon samo nekoliko meseci, zahvaljujući brizi, pažnji i ljubavi porodica u kojima i danas žive, Lajka i Meda su čini se, prebrodili svoja negativna iskustva sa ljudima i danas žive srećnijim životom.

Priča o Breći i o svima nama. Nakon pet dana lične drame Breće i njenih mladunaca, 19. januara ove godine dobili smo poziv od jednog čoveka i molbu za pomoć da se njihovi životi spasu. Pet dana hladnoće, bola, gladi, borbe za život u jarku nadomak beogradskog buvljaka. Pet dana bespomoćnosti, čekanja, prepuštenosti; pet najdužih dana pseće nade i vere u humanost čoveka.

Temperatura je te noći bila ispod nule. U trci s vremenom doktori veterine iz veterinarske ambulante "Maja Ilić", naši volonteri i jedna baterijska lampa. Prizor obasjan njome – stravičan – poluošamućena, iscrpljena, izlomljenih kostiju, telom štiti jedino preživelo mladunče. Hitna intervencija, utopljavanje, injekcije, amputacija noge, prestanak rada srca, prestanak disanja, reanimacija... ali na kraju - pobjeda Života. Sve u jednoj noći...i dobija ime Breća. Privremeno zbrinuta, uvijena u šarene krpice u radionici jednog beogradskog butika, zajedno sa svojim preživelim štenetom, čeka da se neko prepozna u ovoj priči. I prepoznao se. Breća i njeno štene uspešno su udomljeni.

Odi - pas sa tri noge. Pronađen je sa izraženim povredama - velikom oteklinom, otvorenom ranom i prelomom noge. Rendgenski snimak pokazao je da su psu u nekoj amaterskoj operaciji odstranjene sve zglobne kosti prednje noge i presečen snop nerava. Nažalost, amputacija šape bila je neizbežna, a dva meseca kasnije i preostali deo noge je amputiran zbog komplikacija. Uprkos aktivnoj kampanji za njegovo udomljavanje sprovedenoj i putem elektronskih i pisanih medija, niko se nije zainteresovao da ga usvoji. Nažalost otpor prema

različitosti, nesavršenostima, invaliditetu i dalje je itekako prisutan u našem društvu. Odi je privremeno smešten u hraniteljskoj porodici koja mu je pomogla da zajednički preguraju svaku njegovu muku.

Brutalno ubistvo psa u Leštanima. Slobodan Plećaš je dana 18. 09. 2006. u popodnevnom časovima ispred magacina jednog privatnog preduzeća u Leštanima svojim automobilom putem vukao živog, prethodno mučenog, psa koji je bio vezan za kuku koja se nalazila na zadnjem delu vozila!

Jedan od svedoka je nakon otprilike jednog kilometra sustigao vozilo koje se već bilo zaustavilo sa leve strane puta pored lokalne divlje deponije. Nakon kraće svađe, svedok je preuzeo psa i odveo ga u veterinarsku ambulantu. Uprkos pokušajima reanimacije pas je ubrzo nakon dolaska u veterinarsku ambulantu uginuo. Slobodan je svoje brutalno i kriminogeno ponašanje, pravdao štetom koju je pas prouzrokovao u njegovom drvorištu!

Obdukcioni nalaz je pokazao da je ovaj nesrećni pas prethodno bio surovo fizički zlostavljan. Pretpostavlja se da su povrede na glavi psa prouzrokovane mehaničkim oruđem. Moguće da je upotrebljen nož, bodež ili oštrica sekire, satare, većeg noža ili sličnog oruđa.

Inspektori OUP Grocka izašli su na lice mesta i uzeli izjavu od svedoka, fotografisali telo psa. Tužbu je po službenoj dužnosti, podiglo V opštinsko javno tužilaštvo, po prijavi OUP Grocka.

U Beogradu je, u sred dana, iz vatrenog oružja ubijen pas. Dana 28. septembra 2006. godine je u Beogradu kratko ošišan čovek starosti oko 30-ak godina, hladnokrvno i bez reči izvadio pištolj i ispalio metak u psa, naočigled njegove vlasnice, koja ga je šetala. Nažalost, veterinar, koji je odmah došao na lice mesta, mogao je samo da konstatuje smrt. Lula, kako se zvala ova keruša, je imala prostrelnu ranu od metka koji je razorio njena pluća i srce. Policija je brzo reagovala. Dve policijske patrole našle su se na licu mesta kao bi izvršile uviđaj. Počinilac ovog ubistva još nije identifikovan.

Trovanje životinja. I u toku ove godine identifikovan je veliki broj slučajeva neovlašćenog postavljanja otrova. Otrovano je preko 150 pasa i mačaka. Iako je u pitanju krivično delo zagađivanja životne sredine i izazivanja opšte opasnosti, nadležni, nisu nikada reagovali. Povodom svega obratili smo se medijima sa molbom da nam, u ime velikog broja stanovnika Beograda – roditelja, vlasnika pasa i drugih građana, pomognu kako bismo zajednički pokušali da nateramo nadležne da vršeci svoju dužnost, građanima obezbede siguran život gradu.

Protest zbog gostovanja cirkusa u Beogradu. Povodom gostovanja cirkusa "Korona" u Beogradu, zahtevali smo hitnu zabranu cirkusa koji u svojim predstavama koriste životinje i njihovo gostovanje na teritoriji Republike Srbije.

Mnoge zemlje su zabranile nastupanje cirkusa koji koriste životinje u predstavama. Korišćenje životinja u cirkusima neprihvatljivo je jer su načini na koje se ove životinje dresiraju krajnje brutalni. Prisiljavanjem da oponašaju

Organizacija za poštovanje i brigu o životinjama

čoveka i rade druge aktivnosti koje su protivne njihovom ponašanju u prirodi, životinje su izložene stalnom fizičkom i psihičkom zlostavljanju. Pored toga, izvrgavanje ruglu i ismevanje fizičkih i psihičkih osobina životinja nespojivo je sa društvenom etikom. Životinje koje žive u ovako nehumanim uslovima ispoljavaju različite poremećaje u ponašanju (etopatije) - neprestano kretanje od jednog do drugog kraja kaveza, česta rika, snažno lupanje šapama o kaveze. Poseban problem predstavlja činjenica da posetioči često zaboravljaju da životinje ne samo da nisu "srećne", već da lišene slobode i izvrgnute podsmehu trpe najbrutalniji vid zlostavljanja. Pored svega ovoga, bahato ponašanje posetilaca cirkusa i slučajnih prolaznika (bacanje petardi i sl.) dodatno ugrožava životinje. Daljom posetom ovakvim cirkusima, ohrabruje se zlostavljanje cirkuskih životinja, tj. doprinosi stvaranju desenzibilisanog društva, kome je glavni cilj zabava po svaku cenu.

U tekst Nacrta zakona uključena je odredba koja zabranjuje korišćenje životinja u cirkuskim predstavama, odnosno gostovanje cirkusa koji koriste životinje na teritoriji Republike Srbije.

KONVENCIJA CITES

Istraživanje sprovođenja CITES. Ove godine naša organizacija je intenzivirala saradnju u okviru međunarodnih mreža – SSN i CEEWEB – koje se bave nadzorom i unapređivanjem Konvencije o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje faune i flore – CITES. U okviru CEEWEB ove godine smo učestvovali u istraživanju sprovođenja CITES u sedam zemalja regiona Centralne i Istočne Evrope. Istraživanjem su, pored Srbije, obuhvaćene Poljska, Slovačka, Mađarska, Rumunija, Bugarska i Hrvatska. U Srbiji je ORCA obavila istraživanje kapaciteta državne uprave u sprovođenju CITES (zakonska potpora, institucionalni i kadrovski kapaciteti, zainteresovanost institucija i javnosti, oblici međusektorske saradnje itd), dok je istraživanje legalnog i ilegalnog tržišta CITES vrsta (pijace, pet šopovi, internet) bio poveren Mladim istraživačima Srbije. Projekat je finansirao Međunarodni fond za dobrobit životinja (IFAW) a rezultati istraživanja će biti publikovani u prvoj polovini 2007.

Zajedno sa Mladim istraživačima Srbije, ORCA se priključila kampanji CEEWEB "Ne kupujte ugrožene vrste!", koja se vodi u 8 zemalja Centralne i Istočne Evrope. Cilj kampanje je da apeluje na građane da ne kupuju ugrožene vrste, odnosno predmete koji se prave od ovih životinja i biljaka.

Priprema za CoP 14. ORCA je dala svoj doprinos u pripremi strategije za nastup SSN (Species Survival Network) na dolazećoj 14. Skupštini CITES u Hagu, učestvujući na Samitu SSN koji se održao u Budimpešti od 25. do 28. aprila 2006. godine.

ORCA se uključila u akciju zbrinjavanja sibirskih tigrova koji se trenutno nalaze u Crnoj Gori. Naša namera je da uz pomoć velikih međunarodnih organizacija za zaštitu životinja, pronađemo trajni smeštaj za ove tigrove.

Organizacija za poštovanje i brigu o životinjama

Naime, u noći između 30. i 31. oktobra ove godine crnogorska policija je u Vučjem Dolu kod Nikšića privela Gorana Koprivicu, Vuka Vukoslavovića i Stojana Sekulovića, koji su ilegalno, van graničnog prelaza ušli u Crnu Goru iz Hercegovine, prevozeći u kombiju dva odrasla sibirska tigra. Policija je protiv njih pokrenula krivičnu prijavu zbog nelegalnog prelaska granice i krijumčarenja zaštićenih životinjskih vrsta. Tigrovi su bili namenjeni privatnom zoološkom vrtu u Sutomoru, čiji je vlasnik jedan od pomenutih krijumčara, Stojan Sekulović. U nedostatku prikladnijeg smeštaja konfiskovani tigrovi su privremeno smešteni u Sekulovićevom zoološkom vrtu u Sutomoru.

Ministarstvo za zaštitu životne sredine i uređenje prostora Republike Crne Gore je jasno opredeljeno da ove životinje neće ostati u posedu krijumčara. Tigrovi su pod veterinarskim nadzorom, dobrobit im nije ugrožena, a Ministarstvo aktivno traga za mogućnostima njihovog trajnog smeštaja u neko od prihvatilišta ili zooloških vrtova u inostranstvu, gde će im biti obezbeđeni prikladni uslovi za život. Navode u jednom domaćem dnevnom listu, da je ovaj par tigrova u međuvremenu dobio potomstvo i da će tigrići biti poklanjani folk zvezdama u Srbiji, demantovalo nam je crnogorsko ministarstvo tvrdnjom da tigrići ne postoje. Crnogorsko ministarstvo nas je uverilo da nikada ne bi dozvolilo ovakvu vrstu izvoza životinja, a i Uprava za zaštitu životne sredine Republike Srbije nas je uverila da izdavanje dozvola za uvoz ovih životinja u Srbiju ne dolazi u obzir. Štaviše, Uprava je već odbila izdavanje dozvola za uvoz za neke od životinja iz zoološkog vrta u Sutomoru, zbog neuredne dokumentacije.

Na ovaj način pridružili smo se naporima nadležnog Ministarstva iz Crne Gore, i podržavamo njegovu rešenost da situaciju reši na način koji je najpovoljniji po životinje. Takođe pozdravljamo opredeljenje Uprave za zaštitu životne sredine Republike Srbije da spreči uvoz ovih životinja u Srbiju, i pozivamo organe carinske kontrole i inspekcije za zaštitu životne sredine da preduzmu sve mere kako bi sprečili nelegalan uvoz zaštićenih vrsta na teritoriju naše zemlje.

ZAŠTITA OGLEDNIH ŽIVOTINJA

U toku 2006. godine sprovedeno je istraživanje o korišćenju oglednih životinja u Srbiji. Ciljevi istraživanja bili su da se utvrdi koje institucije, u kom broju i u koje svrhe koriste životinje u ogledne svrhe u periodu od 1995. do 2005. godine. Pored toga želeli smo da utvrdimo koje su od pomenutih institucija osnovale Etički komitet za zaštitu oglednih životinja i na koji način.

Rezultati istraživanja ukazali su na to da zbog nedostatka zakonskih propisa nadležni državni organi, kao ni naučno-istraživačke institucije ne poseduju preciznu i jedinstvenu evidenciju životinja koje se koriste u ogledne svrhe, te su zbog toga podaci do kojih smo došli samo orijentaciona slika stanja u oblasti korišćenja oglednih životinja. Ipak, dobijeni podaci jesu značajni jer su, pre svega jedinstveni, ali su i dobra polazna tačka. Naime, saznali smo da 12 fakulteta i oko 15 instituta koristi ogledne životinje, pacov je životinja koja se najčešće koristi, između 6000-10000 životinja godišnje se koristi a skoro polovina od tog broja odlazi na vežbe koje se održavaju na biomedicinskim fakultetima u Srbiji.

Iako zakonom još nije propisana obaveza osnivanja etičkih komiteta, visokoškolske ustanove i naučno-istraživačke institucije sve više osnivaju ovakva tela. Negde su to lokalni etički komiteti za ceo univerzitet, odnosno grad, a negde su osnivači institucije koje koriste ogledne životinje. Trend osnivanja ovakvih tela se naročito povećao u 2006. godini. ORCA ima predstavnika u tri etička komiteta: Medicinskog i Biološkog fakulteta, kao i Srpskog udruženja za upotrebu životinja u istraživanju i obrazovanju.

U radu ovih tela uočeni su brojni problemi koji se pre svega odnose na: nerazumevanje članova o ulozi etičkog komiteta, o razlici između naučne komisije i etičkog komiteta, o ulozi predstavnika šire društvene zajednice tzv. "laika"; nedovoljna obaveštenost o dobrobiti oglednih životinja, domaćoj i stranoj zakonskoj regulativi i o alternativama koje se, pre svega, mogu koristiti u praktičnoj nastavi na biomedicinskim fakultetima. Takodje, uočeno je da se prilikom odlučivanja poštuje pre svega princip smanjanja broja životinja, manje princip zamene neanimalnim modelom, a najmanje princip usavršavanja ogledne procedure kako bi se umanjila patnja i smanjio broj oglednih životinja. Isto tako, nije uspostavljen adekvatan nadzor odobrenih istraživanja – od uslova držanja životinja, preko odobrenih metoda korišćenja do propisanih rokova. Primetili smo da ni istraživačima nije uvek najjasnije šta od njih očekuje etički komitet, te su zahtevi za izdavanje dozvole neretko šturi, neprecizni i sa nejasnom slikom o tome šta je učinjeno da se umanjí etička cena. Ipak, na etičkom komitetu je da propiše detaljniji obrazac i detaljna upitstva za njegovo popunjavanje, koja će biti jasna smernica istraživačima. Zbog svega ovoga smo pristupili radu na publikaciji čiji će cilj biti da naučnoj i stručnoj javnosti ukaže na postojeće probleme, da ponudi što više konkretnih predloga za rešavanje istih, kao i da kroz iskustva drugih zemalja pokuša da unapredi njihov rad.

AKTIVNOSTI NA UMREŽAVANJU NEVLADINIH ORGANIZACIJA

Saradnja sa udruženjima za zaštitu životinja

Umrežavanje udruženja za zaštitu životinja, odnosno njihovo koordinisano i zajedničko delovanje obeležilo je ovu godinu. Intenzivirana je saradnja sa udruženjima u Srbiji, a naročito Beogradu kroz rad Beogradske koalicije za zaštitu životinja.

Ciljevi Beogradske koalicije bili su izrada programa kontrole i smanjenja populacije napuštenih životinja na teritoriji grada Beograda i njegovo predstavljanje nadležnima u Beogradu. Koalicija je u toku 2006. godine postala partner Gradu Beogradu na izradi i sprovođenju Strategije. Takođe, zajednički smo realizovali mnoge aktivnosti koje su bile usmerene u pravcu udomljavanja napuštenih životinja, prikupljanje potpisa za uvođenje prava životinja u Ustav Republike Srbije i sl. Pored toga prvi put je Dan napuštenih životinja i Dan zaštite životinja obeležen zajedničkim akcijama.

Najznačajnija zajednička aktivnost bila je akcija zaustavljanja masovnog ubijanja napuštenih životinja zbog proglašenog besnila na teritoriji Beograda u januaru

Organizacija za poštovanje i brigu o životinjama

2006. Usprotivili smo se neselektivnom i masovnom uništavanju napuštenih životinja i zahtevali od nadležnih državnih organa da spreče ovakve namere. Tražili smo da se besnilo, kao najopasnija zarazna bolest koja je zajednička ljudima i životinjama, ozbiljno shvati i tretira s velikom odgovornošću, uz sprovođenje efikasnih mera za suzbijanje ove bolesti. Kako bismo sprečili da se u javnosti podigne nepotrebna panika i nadležnim državnim organima izneli svoj stav o aktivnosti koje bi trebalo preduzeti u cilju suzbijanja besnila, 03. februara 2006. održali smo konferenciju za štampu, a kasnije 03. marta i tribinu pod nazivom "Uništavanje nije rešenje!" 03. februara 2006. godine. Na konferenciji su govorili: Elvir Burazerović, koordinator Beogradske koalicije za zaštitu životinja i predsednik ORCA, mr. sci vet. Gordana Jermolenko, virusolog, prim. dr med sci Verica - Lela Ilić Vlatković, epidemiolog, Udruženje za javno zdravlje Srbije, prim. dr mr sc Nevenka Žakula, načelnik Službe za epidemiologiju i mikrobiologiju Gradskog zavoda za zaštitu zdravlja, Zlata Korjenić, predsednik Help Animals, Goran Paskaljević, predsednik SoS Animals. Podržali su nas i gosti – preko 25 javnih ličnosti iz sveta kulture kao i predstavnici ambasada Kanade, Nemačke, Holandije, Danske i drugih zemalja.

Koalicija je 07. oktobra 2006. godine, u okviru obeležavanja Svetske nedelje zaštite životinja potpisala Sporazum o saradnji na rešavanju problema pasa lualica na teritoriji grada Beograda sa Veterinarskom stanicom "Beograd". Ovaj sporazum je označio početak saradnje sa Gradskim prihvatilištem za napuštene životinje u cilju udomljavanja što većeg broja napuštenih životinja, unapređivanja rada Službe komunalne zoohigijene i informisanja javnosti.

Saradnja udruženja koja su činila Koaliciju unapređena je osnivanjem Beogradskog saveza za zaštitu životinja - prvog te vrste u našoj zemlji, decembra 2006. godine.

Saradnja VIDAP i ORCA

Naša organizacija je sa udruženjem građana "VIDAP" 24. avgusta 2006. godine potpisala Sporazum o saradnji, čiji je cilj da kroz zajednički rad ukaže da su ljudska prava i dobrobit životinja neodvojivi, odnosno da ostvarivanje jednog ne negira ostvarivanje onog drugog.

Za slepe osobe je od velike važnosti rešavanje problema napuštenih životinja. Rešavanje ovog problema doprineće samostalnom kretanju slepih i slabovidih osoba korisnika pasa vodiča. Samostalno kretanje je najvažniji korak ka samostalnom životu i ostvarivanju jednakosti slepe osobe u široj društvenoj zajednici. Zbog toga je VIDAP podržao naše napore da se problem napuštenih životinja mora rešavati insistirajući na lečenju uzroka problema, odnosno kroz usvajanje Zakona o dobrobiti životinja, sankcionisanje napuštanja životinja Krivičnim zakonikom i insistiranje na odgovornom vlasništvu (briga o ljubimcu, njegovo obeležavanje i registracija, sterilizacija i slično). Ovaj sporazum prepoznaje zajedničku viziju udruženja sa naizgled različitim ciljevima – jednog koji se bavi zaštitom ljudskih prava osoba sa invaliditetom i drugog čije je polje interesovanja dobrobit životinja.